

розбудові агропромислового комплексу України: 32-ї студентської науково-теоретичної конференції, 18-20 березня 2020 р., Миколаїв. – Миколаїв : МНАУ, 2020. - С. 95-98.
URL:<http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/7031>.

Дробуш І.В., доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри державно – правових дисциплін НУ «Острозька академія»

МІСЦЕВІ ВИБОРИ НА ТЕРИТОРІЇ ДОНЕЦЬКОЇ ТА ЛУГАНСЬКОЇ ОБЛАСТЕЙ: АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЗАКОНОДАВЧОГО ВРЕГУЛЮВАННЯ

Виборчий кодекс України передбачає ряд істотних змін в частині організації та проведення місцевих виборів. Такі зміни зумовлені насамперед реформою децентралізації, а саме укрупненням територіальних громад, а також адміністративно – територіальним реформуванням на рівні районів.

Так, Постановою Верховної Ради України від 17 липня 2020 року № 807 – IX « Про утворення та ліквідацію районів» було істотно зменшено кількість районів (з 490 до 136). Таким чином вибори 25 жовтня 2020 року були проведені на новій територіальній основі громад та районів.

Однак, мусимо констатувати й той факт, що вибори відбулися не на всій території України. Вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, депутатів місцевих рад та сільських, селищних, міських голів на тимчасово окупованих територіях Автономної Республіки Крим, міста Севастополя та в окремих районах, містах, селищах і селах Донецької та Луганської областей не призначалися і не проводилися. Вибори на цих територіях будуть призначені у встановлені окремими законами порядку та строки за умов: припинення тимчасової окупації та збройної агресії Російської Федерації проти України, а саме: виведення усіх незаконних збройних формувань, керованих, контрольованих і фінансованих Російською Федерацією, російських окупаційних військ, їх військової техніки з території України; відновлення повного контролю України за державним кордоном України; забезпечення безпеки громадян України після повноцінного завершення на відповідних територіях процедур з роззброєння, демілітаризації та реінтеграції відповідно до стандартів ООН та ОБСЄ[1]. Звичайно, варто погодитись з тим, що в умовах збройної агресії з боку Російської Федерації, не підконтрольності окремих територій українській владі не є можливою належна організація та проведення виборів на цих територіях за законодавством України.

Разом з тим, доволі дискусійним є й зміст Постанови ЦВК № 161 від 08.08.2020 р. «Про неможливість проведення перших виборів депутатів окремих сільських, селищних, міських рад Донецької і Луганської областей та відповідних сільських, селищних, міських голів 25 жовтня 2020 року»,

йдеться про не проведення виборів у 18 громадах, які знаходяться на підконтрольній території (10 територіальних громадах Донецької області та 8 громадах Луганської області).

Відповідно до пункту 1 частини третьої статті 4 Закону України «Про військово - цивільні адміністрації» передбачено, що до повноважень обласних військово - цивільних адміністрацій (далі ВЦА) віднесено надання висновків Центральній виборчій комісії щодо можливості організації та підготовки відповідно до закону проведення відповідних виборів на окремих територіях. Таке рішення ЦВК ґрунтується на листах ВЦА, до яких додаються таблиці, у яких написано: «Проведення виборів 25 жовтня на цій ділянці не є можливим». Будь – яка аргументація такого висновку з боку військово - цивільних адміністрацій взагалі відсутня[2]. Лише йдеться про неможливість забезпечення належного рівня безпеки мешканців населених пунктів. 5 січня 2021 року ЦВК знову звернулася до Донецької та Луганської обласних ВЦА щодо можливості організації та проведення перших місцевих виборів 28 березня 2021 року на окремих територіях вказаних областей. У відповідь від Донецької та Луганської обласних військово – цивільних адміністрацій 15 січня 2021 року надійшли листи, у яких ідеться, зокрема про те, що за інформацією уповноважених органів, незважаючи на досягнення домовленостей щодо безумовного дотримання режиму всеосяжного та повного припинення вогню, на цей час фіксуються обстріли підконтрольної українській владі території з боку збройних формувань Російської федерації та її найманців, які проживають у населених пунктах на лінії її розмежування. Крім того, у зв'язку зі здійсненням РФ збройної агресії проти України на окремих територіях області існує більша ймовірність терористичної загрози, ніж на іншій території держави, що може вплинути на можливість виборців узяти участь у голосуванні. Таким чином, ЦВК встановила неможливість проведення там місцевих виборів 28 березня 2021 року[3].

При цьому, мешканці цих населених пунктів, які є виборцями змогли реалізувати своє виборче право у 2015 році на місцевих виборах, а також у 2019 році на виборах Президента та народних депутатів України. Тому цілком очікуваним стало скасування Постанови ЦВК № 161 від 08 серпня 2020 року Шостим апеляційним адміністративним судом 11 травня 2021 року[4].

Сьогодні вкрай важливим є законодавче врегулювання місцевих виборів, зокрема щодо визначення чітких критеріїв, на основі яких і буде прийматись рішення про не проведення місцевих виборів. Так, слухними є пропозиції громадської мережі Опора, яка пропонує внести зміни до Закону України «Про військово – цивільні адміністрації» в частині посилення вимог до висновку військово – цивільної адміністрації про неможливість проведення виборів[5]. Так, до висновку обов'язково додаються: 1. Аналіз стану безпекової ситуації у територіальній громаді (території виборчих ділянок) із зазначенням конкретних статистичних показників, які надійшли

від Служби безпеки України, Національної поліції України, Командування Операції об'єднаних сил, Державної служби надзвичайних ситуацій, органів місцевого самоврядування та інших відповідальних органів і засвідчують, на думку ВЦА, відсутність умов для безпечного проведення виборів.

Аналіз повинен, зокрема, включати: показники щодо зростання / зменшення протягом півріччя порівняно з останніми виборами 2015 (2019) р. криміногенної ситуації, пов'язаної зі злочинами проти основ національної безпеки згідно з Розділом I Кримінального кодексу України на конкретній території (громаді, виборчій дільниці); дані про зміни лінії розмежування (у разі якщо вони безпосередньо стосуються відповідної територіальної громади / виборчих дільниць); кількість обстрілів та загиблих в розрізі конкретних територіальних громад / дільниць протягом півріччя, пов'язаних зі збройною агресією Російської Федерації; кількість інцидентів, пов'язаних із мінною небезпекою, та кількість мінно-вибухових травм мешканців території / громади; інформацію про наявність не розмінованих територій у межах територіальних громад, які використовуються для потреб населення та цивільної інфраструктури; кількість нелегальної зброї, вилученої у населення громади / території протягом півріччя, порівняно з попереднім періодом; кількість і опис інцидентів щодо збройних нападів на поліцейських, державних службовців та службовців органів місцевого самоврядування, місцевих депутатів та публічних діячів, журналістів протягом півріччя на території громади, які були пов'язані зі злочинами проти основ національної безпеки; кількість кібератак на цивільну та військову інфраструктури на території громади.

Вказаний аналіз проводиться шляхом порівняння різних періодів, зокрема із періодом проведення попередніх загальнонаціональних та місцевих виборів. ВЦА має право обмежити доступ до відомостей підготовленого аналізу, які можуть бути обговорені на закритому засіданні Ради національної безпеки та оборони.

2. Інформація про наявність, застосовані обмеження та особливості функціонування наступних закладів, установ та організацій, а також щодо масових заходів та режиму доступу на відповідну територію: органів місцевого самоврядування: щодо виконання повноважень зі сприяння протидії агресії; закладів освіти; закладів охорони здоров'я; центрів або інших суб'єктів надання громадянам адміністративних послуг; установ та організацій із життєзабезпечення населення; закладів культури; банківських установ; державних і приватних нотаріальних контор, територіальних органів Міністерства юстиції; підприємств та особливостей трудової діяльності їхніх працівників; закладів та установ соціального захисту; закладів торгівлі; масових заходів; свободи пересування громадян та режиму доступу на територію громади на момент підготовки висновку.

3. Інформація про офіційно вжиті місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування заходи і прийняті рішення, які

відповідають вказаному у висновку ВЦА рівню терористичних та інших безпекових загроз.

4. Інформація про віддаленість територіальної громади (території), в якій неможливо організувати вибори, від фактичної лінії бойового зіткнення з незаконними збройними формуваннями на території Донецької та Луганської областей. У даній інформації ВЦА також вказує територіальні громади, в яких відбудуться вибори, але вони знаходяться на аналогічній відстані від лінії бойових зіткнень у порівнянні із громадами, де вибори неможливо провести.

5. Перелік органів місцевого самоврядування, перелік публічних консультацій з питань можливості проведення виборів, із зазначенням висловленої ними позиції з відповідного питання.

Також варто передбачити на законодавчому рівні механізм участі РНБО у вирішенні цього питання. Закон України «Про Раду національної безпеки та оборони» відносить до компетенції Ради координацію і контроль за діяльністю органів виконавчої влади по відбиттю збройної агресії, організації захисту населення та забезпеченню його життєдіяльності, охороні життя, здоров'я, конституційних прав, свобод і законних інтересів громадян. Рада також визначає потенційні та реальні загрози національним інтересам України, розглядає заходи політичного та іншого характеру відповідно до масштабу таких загроз. Таким чином, РНБО є належним координаційним органом з розгляду безпекової ситуації в умовах підготовки громад або територій до початку виборчого процесу.

Висновки ВЦА розглядатимуться на засіданні РНБО, за результатами якого може бути ухвалене рішення про неможливість проведення виборів у окремих територіальних громадах (на окремих територіях). Рішення РНБО про неможливість проведення виборів вводиться в дію Указом Президента України.

Враховуючи усю складність проведення виборів, а також необхідність прийняття ЦВК рішення про призначення перших місцевих виборів на 31 жовтня 2021 року у 18 територіальних громадах Донецької та Луганської областей не пізніше 21 серпня вважаємо першочерговим законодавчо врегулювати та чітко виписати алгоритм дій усіх суб'єктів щодо остаточного прийняття рішення про можливість (або ж неможливість) проведення місцевих виборів.

Інформаційні джерела

1. Про призначення чергових місцевих виборів у 2020 році: Постанова Верховної Ради України від 15 липня 2020 року № 795 – IX. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>

2. Про проведення виборів в окремих районах Донецької області: Лист Донецької обласної адміністрації Донецької обласної військово – цивільної адміністрації від 05.08. 2020 № 01/20 – 4177/4 - 20 URL: <http://cvk.gov.ua>; Щодо можливості проведення виборів: Лист Луганської

обласної адміністрації Луганської обласної військово – цивільної адміністрації від 05.08. 2020 № 1/01.01 – 09 - 3396 URL: <http://cvk.gov.ua>

3. Про можливість проведення місцевих виборів 28 березня 2021 року на окремих територіях Донецької та Луганської областей.URL: <http://cvk.gov.ua>

4. Шостий ААС ухвалив рішення у справі щодо оскарження постанови ЦВК URL: <http://баа.court.gov.ua>

5. Концепція вирішення проблеми щодо виборів у окремих громадах Донецької та Луганської областей.URL: <http://opora.ua.org/news/vybory>

Домбровська-Горщук В. П., здобувач вищої освіти групи ПУА

3/1

Миколаївський національний аграрний університет

РЕФОРМИ В УКРАЇНІ: РЕЗУЛЬТАТИ НЕЗАЛЕЖНОСТІ

Із здобуттям незалежності українці оптимістично поринули в період економічних трансформацій з метою стати динамічною європейською соціально-розвинутою економікою з потужним цивільним промисловим комплексом, значним сегментом сфери послуг та ефективним державним сектором.

Впродовж останніх років країна на шляху суттєвих структурних реформ. Трансформації, що відбуваються сьогодні в усіх ключових напрямках життя держави, є фундаментом для якісних змін у середньостроковій перспективі, основою для підвищення добробуту та рівня життя нас із вами – громадян України[1].

Але в українських реаліях слово «реформи» перетворилося на buzzword (нав'язливе слово, яке не має конкретного змісту). Це спричинено частотою та кількістю анонсів реформ від державних діячів усіх періодів існування України як незалежної держави (та навіть останніх років існування УРСР у складі Радянського Союзу), які в подальшому не були реалізовані або не досягли своєї мети[2].

Серед громадян країни існує глибоке розчарування з приводу того, що численні реформи, які аносувала та розпочинала запроваджувати влада в різні часи незалежності України, не були доведені до кінця. Більше того, спроби влади запровадити будь-які зміни були більше «імітацією реформ», які політики використовували для прикриття корупційних схем та розкрадання бюджетних коштів.

В суспільстві існує запит на проведення системних змін у країні. Тема реформ тісно пов'язана з порядком денним в країні.

Проблемою є те, що уряд незадовільно контактує з населенням стосовно реформ. Інформації або недостатньо, щоб люди могли розібратися в них, або ж ця інформація не викликає довіри, бо часто не відповідає дійсності. У цьому аспекті уряд повторює помилки своїх попередників [3].